

MUNTANYA

ESPECIAL
ESQUÍ

DESEMBRE
1971

MUNTANYA

Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya

ANY XCV Nova època

Desembre 1971

Núm. 658

Diposit Legal B. 546 - 1953

S U M A R I

	Editorial	365
<i>Alfons Segalàs</i>	De l'esport	368
<i>Xavier Ventura</i>	El llarg i difícil camí	371
<i>Georges Joubert</i>	Les quatre veritats del Congrés de Monitors	375
<i>Amadeu Jori</i>	Conversa amb René Sulpice, ex-director de l'equip nacional francès	381
<i>Andreu Mercé Varela</i>	Conflicte entre l'esquí i l'Olimpisme	385
<i>J. M. Sala i Albareda</i>	Unes consideracions sobre l'esquí de muntanya	389
<i>Jordi Pons</i>	Unes impressions sobre els rallyes d'esquí	392
<i>Abel Pascual i Ventura</i>	Qui salta, els seus mals espanta	395
R. U. U.	Un altre concepte d'estació d'esquí	401
	Crònica del Centre	405
	Crònica	408

Un altre concepte d'estació d'esquí

per R. U. U.

Introducció

Una estació d'esquí és rentable quan els ingressos superen les despeses, és a dir, quan existeixen beneficis.

Com més petites siguin les despeses, més possibilitats existiran d'obtenir beneficis dels ingressos. La inexistència de mitjans mecànics de remuntament és, contràriament al que sembla, un dels factors favorables a la rentabilitat. En general, aquests són unes instal·lacions difícilment amortitzables, principalment per la limitació del temps anual d'utilització i el preu que resulta d'importar-les. Llevat d'empreses —les menys— de molts anys de funcionament, totes les més actuals, sense cap excepció, necessiten de fortes subvencions estatals per a poder funcionar, subvencions que, d'altra banda, només sobre el paper estan a l'abast de tothom.

És ben clar l'exemple de nombroses estacions d'esquí en projecte, que ho són des de fa molts anys, i que difícilment deixaran d'ésser altra cosa més que això. D'altra banda, estacions que amb un esforç encomiable aconsegueixen de superar aquestes dificultats instal·lant un mínim de telesquí i d'altres mitjans mecànics similars per poder-les considerar estacions, són fruit, com moltes de les projectades, d'iniciatives igualment elogiades, però sense els fonaments necessaris. Ens referim a les possibilitats reals que dona el terreny i la neu, racionalment estudiades i programades per persones amb capacitat i coneixements per a fer-ho, i no sostingudes en altres raons més aviat particulars, territorials o sentimentals.

A les estacions els mitjans mecànics són utilitzats per una minoria, i la seva funció és exclusivament de reclam, perquè arrossegui una majoria que farà ús dels serveis d'hostalatge i d'entreteniment, d'entre els quals les instal·lacions mecàniques són només una part. Els beneficis s'obtenen principalment en els hotels, restaurants i serveis derivats, dels quals tothom fa forçosament ús, d'altres llocs d'esplai on pot transcórrer agradablement el temps

i molt especialment dels comerços, de venda o lloguer, tant de material d'esquí com d'altres, dels quals quasi tothom fa ús encara que només sigui per fer-ho veure.

Si un bosc com a factor més representatiu, entre d'altres, és un al·licient natural que atreu els esquiadors sense altres additius artificials, podrem oblidar aquests i tota la seva problemàtica. El «descobriments» de l'esquí nòrdic, que ja practicaven anteriors generacions en els països alpins com França, Suïssa o Itàlia, i que hom havia previst, n'és l'exemple més clar. Si a qualsevol dels països nòrdics es fabriquen anualment prop d'un milió d'esquís, per cada vuit milions d'habitants, entre el mateix nombre de persones reunides en una distància inferior als dos-cents km., es pot pensar que entre elles en puguin existir uns milers que prenguin per costum de passejar-se esporàdicament per un terreny suficientment atractiu. Aquesta mínima possibilitat no és pas cap utopia.

Suposat que la iniciativa privada procura, per ella mateixa, obtenir benefici de les inversions, cal, a més, en una estació d'esquí, l'afluència de suficient turisme perquè les despeses generals de funcionament, com són administració, accessos, serveis i millores en general, la realització de les quals correspon, principalment, als estaments oficials (i que, al capdavant, repercuteixen sobre els mateixos particulars), puguin ésser compensades per altres beneficis, en quantitat suficient per a obtenir, en conjunt, un rendiment positiu.

Que la inversió a realitzar no sigui tan gran com hauria de ser si existissin d'altres condicions, no indica sinó que una més ràpida amortització d'aquesta inversió, mentre que el fet que la inversió no sigui l'únic factor determinant del desenvolupament d'una estació d'esquí, li dona un marge més ampli de possibilitats.

La limitació d'ús o explotació no és exclusiva de les instal·lacions mecàniques, sinó de totes en general, encara que no tan marcadament, perquè depenen de l'afluència de visitants. Per a mantenir aques-

ta durant tot l'any, es busquen motivacions fora de la temporada d'esquí, com ara són l'estiu, el turisme i, quan és possible, l'esquí d'estiu.

Sant Joan de l'Erm

Basat en el que acabem d'exposar va sorgir, fa tres anys, la idea de constituir una nova estació d'esquí d'unes característiques fins aleshores desconegudes.

Fidel a la seva tradició, el Centre Excursionista de Catalunya ha estat el principal motor del desenvolupament d'aquesta nova estació d'esquí que ha rebut el nom de Sant Joan de l'Erm, amb què ja era coneguda tota aquella zona, a causa de les ermites que hi ha situades.

Dues ermites, una de les quals, l'original, està en ruïnes, i una gran extensió de boscos han vingut, en tres anys justos, a representar una altra estació d'esquí de la

geografia catalana. Abans, hom podia relacionar-los amb l'esquí, avui l'ermita vella de Sant Joan de l'Erm, la nova i els seus boscos, són una possibilitat més i a la vegada única per a l'esquiador.

Un accés habilitat tot l'any, un mínim d'hostalatge respallat per la tradició turística de la Seu d'Urgell, un trampolí, dos-cents km de pistes amb neu de quatre a set mesos cada any i uns campionats nacionals que ho garantitzen, justifiquen que Sant Joan sigui una realitat sense haver estat gairebé projecte.

L'estat inicial de Sant Joan amb un mínim de serveis ja existents i d'altres realitzats darrerament pels estaments oficials ha permès, donat l'interès de la zona, un mínim d'afluència, havent-se pogut prescindir de la iniciativa privada, fet que explica el desenvolupament d'una motivació fins ara exclusivament esportiva.

foto: Víctor

Motivació

Finalitzada la temporada d'esquí 1967-68, la necessitat de trobar un lloc on celebrar correctament les modalitats nòrdiques era més que urgent. El fons, sense un lloc apropiat on practicar-lo, no podia desenvolupar-se. Prescindint de tots els lligams superficials, calia trobar una base ferma on treballar amb efectivitat o, si no, els esforços no continuarien sinó per a sobreviure. Els factors que per ordre d'importància calia sospesar eren: el relleu, tal que no fos mai una limitació de les possibilitats, la neu, tant pel que fa a la quantitat com a la qualitat, a una alçada com més baixa millor (inclosa l'acció de la vegetació, el vent, etc.), i la proximitat de Barcelona, tenint en compte que, al capdavall, la major part d'iniciatives no podia sortir d'altre lloc. L'hostalatge, l'acondicionament general, els accessos i, sobretot, els antecedents esportius eren factors secundaris. Era una valoració arriscada per a molts, fins i tot avui utòpica, però l'única realista possible. Es pot construir un hotel o una carretera, però no la neu o un relleu apropiat.

Com a esquí, Sant Joan va néixer un dia de l'any 1968, quan es va assenyalar, entre d'altres, com el lloc de més possibilitats per a reunir les condicions exposades. Un cop estudiats exhaustivament sobre el païer per les condicions climàtiques i el relleu, es va tenir ocasió de començar a comprovar posteriorment les previsions sobre un terreny encara desconegut. Amb una estructura lògica i uns estudis racionals, les previsions van coincidir exactament amb la realitat, mentre la programació amb la base ferma que la justificava, va desenvolupar-se de forma igualment exacta.

En el termini de tres anys escassos s'han realitzat vint-i-sis competicions de fons, entre elles els Campionats d'Espanya 1971, sense precedents en tota la història de l'esquí nacional, cosa que obre unes possibilitats encara de més gran envergadura per a properes temporades.

L'aspecte esportiu, d'importància secun-

dària, havia d'ésser, tanmateix, un factor decisiu per al desenvolupament de l'esquí nòrdic, com a esquí popular o de turisme, principal motivació perseguida, de la qual indirectament el primer beneficiat seria la mateixa competició amb una base ferma de practicants que és l'única manera de possibilitar un èxit esportiu real. Aquest programa de promoció ja ha començat, alhora que paral·lelament es va normalitzant l'ensenyament de l'esquí i l'obtenció de material per oferir a qualsevol que ho vulgui la pràctica de l'esquí.

Un trampolí, construït aquesta tardor, permetrà d'iniciar un programa equivalent de promoció, si bé més reduït, amb una espectacularitat d'excepció. El seu curt punt crític de trenta metres i les seves característiques garantitzen una tasca d'iniciació que justifiqui més endavant un trampolí de 70 metres o més.

foto: Campaña

Sant Joan és una solució laboriosa, però l'única efectiva per al desenvolupament de l'esquí nòrdic.

Possibilitats

Els boscos de Sant Joan de l'Erm ocupen una extensió de 70 Km² que s'estenen entre el Pallars i l'Urgellet per tots els vessants de cim de l'Orri (2.437 m.). A l'est, entre els 1.600 i 2.000 m., una zona de 40 Km² de prats i boscos amb neu esquiable regularment entre tres i sis mesos cada any, baixen suauement vers la Seu d'Urgell. El relleu i la neu són els factors determinants d'unes grans possibilitats.

L'esquí que els meridionals anomenen nòrdic, per diferenciar-lo de l'alpí, és, llevat d'especialitzacions competitives com les curses de fons i els salts, un concepte més ampli de l'esquí, sense limitar-lo a unes condicions o instal·lacions determinades, de manera que l'esquí, en lloc de limitar el camp de l'esquiador, li obre la possibilitat d'utilitzar la neu com un mitjà més àgil de gaudir de la natura a qualsevol indret escollit.

Sant Joan és per a l'esquí nòrdic com en el seu dia va ésser la Molina i més tard Andorra i la Vall d'Aran per a l'esquí de descens o alpí, que van fer-ne possible el desenvolupament. Però el vessant nord de l'Orri que baixa més bruscamment cap a la Noguera Pallaresa i al Romadriu, permet, entre Sort i Montrestró, unes possibilitats molt interessants per a l'esquí de descens, cosa que, junt amb l'experiència de Sant Joan, ha fet aparèixer per aquesta banda alguns projectes d'instal·lacions mecàniques.

Les possibilitats hivernenques no estan reduïdes a l'esquí. La pràctica del «luge», esport desconegut per nosaltres, tindria un lloc simple i immillorable; el «bobsleigh» podria aparèixer posteriorment amb una pista a les proximitats de l'Orri, igual que el patinatge de velocitat i l'artístic amb un mínim de condicions.

Fora de l'hivern, existeixen unes condi-

cions idònies com a camp d'entrenament per a gairebé tots els esports, especialment l'atletisme, cosa que podria donar una continuïtat esportiva molt interessant al llarg de tots els mesos de l'any. Però el fet que, sense dubte, obriria més possibilitats a la regió de Sant Joan, seria declarar-la parc nacional, repoblar-la d'arbres, animals i peixos, a la vegada que suprimir les tales i limitar la pesca i la caça, realitats innegables i de gran importància fins i tot avui, per la qual cosa caldria, com a mínim, controlar efectivament les llicències a fi de conservar una fauna terrestre i aquàtica en desaparició, pensant que seria massa utòpic demanar una supressió total de les captures, tal com caldria en un parc nacional. Amb la cura i la programació degudes, aquests boscos podrien ésser un paradís natural, amb una flora i una fauna d'excepcional interès, donades

les característiques climàtiques de la zona, malgrat que actualment ja n'han desaparegut gran part de les espècies animals com óssos, isards i d'altres.

A Sant Joan, la temporada d'estiu és, quant a possibilitats turístiques, molt superior a la d'hivern. Serveixi com a exemple, insignificant però suficientment representatiu, el rovelló, que s'hi fa des del maig fins al novembre i que atreu l'incondicional boletaire, realitat molt nombrosa a tenir en compte a la tardor, temporada de moviment gairebé nul a qualsevol estació d'esquí.

Amb una gran varietat d'atractius durant tots els mesos de l'any, Sant Joan de l'Erm és, en resum, una estació integral de vacances, no solament una estació d'esquí ni menys encara exclusivament de descens. Les condicions per a les vacances, el repòs i l'esport ho permeten.

ARTICLES DE LES REVISTES "MUNTANYA" I "EXCURSIONISME"

A part dels articles sobre el territori que ja figuren a la Web <http://www.cat21.cat>, meus i/o dels altres experts que s'esmenten, s'adjunta aquí una relació dels que he anat publicant a revistes com "Muntanya" o "Excursionisme", amb l'enllaç d'accés i **un breu resum per a saber els que puguin ser d'interès del lector.**

"Un altra concepte d'estació d'esquí"

"Muntanya" 658 1971 desembre

Proposta d'un nou model d'estacions d'esquí, en la modalitat tradicional-original de l'esquí nòrdic, que va donar pas a les estacions existents actualment.

<http://www.cat21.cat/Muntanya658Desembre1971.pdf>

"Informe sobre les possibilitats climatològiques i infraestructurals de la Cerdanya com escenari d'uns JJOO d'hivern"

"Muntanya" 694 1977 desembre

Proposta d'uns JJOO per l'any 1978, que l'any 1976 va permetre a J. A. SAMARANCH accedir a la Vice-Presidència del COI. Proposta que, per estructurar els JJOO d'estiu de 1992 anys més tard, s'anomenaria "Model Barcelona", aplicat igualment als JJOO de London 2012.

<http://www.cat21.cat/Muntanya694Desembre1977JJOO.pdf>

"El ferrocarril de la Vall Fosca i de Boí"

Proposta d'un ferrocarril de muntanya des de la Poble de Segur al Pont de Suert, prolongació de la xarxa de ferrocarrils existents (i pel mateix connectable al previsible futur AVE) que recorreria la Vall Fosca, el Parc nacional d'Aigües Tortes i la Vall de Boí, així com més de 60 pobles pirinencs per a evitar la seva desertització. Faria accessibles els nombrosos recursos naturals, turístics, de muntanya i esquí, evitant les especulacions urbanístiques (com la de la d'Espui, etc.).

"El ferrocarril de la Vall Fosca i de Boí, 1 Preservació de l'alta muntanya amb la planificació territorial i infraestructures"

"Muntanya" 851 2004 febrer

Concepte de Planificació territorial. Visió general del trajecte. Vall Fosca fins l'Estany Gento.

<http://www.cat21.cat/Muntanya851FFCCVallFosca.pdf>

"El ferrocarril de la Vall Fosca i de Boí, 2 Preservació de l'alta muntanya amb planificació i infraestructures públiques"

"Muntanya" 852 2004 abril

Llessuï. Super Espot. Filia i Rus (Vall Fosca)

<http://www.cat21.cat/Muntanya852FFCCVallFosca.pdf>

"El ferrocarril de la Vall Fosca i de Boí, 3 Un rosari de recursos turístics ignorats o mal entesos a la vall de Boí"

"Muntanya" 853 2004 juny

Boí-Taüll-Resort. Moró. Pessó. Parc nacional d'Aigües Tortes

<http://www.cat21.cat/Muntanya853FFCCVallFosca.pdf>

"El ferrocarril de la Vall Fosca i de Boí (i 4)"

"Muntanya" 854 2004 agost

Relacions i impactes del ferrocarril. Complement de la "Cornisa èuskara".

<http://www.cat21.cat/Muntanya854FFCCVallFosca8MB.pdf> (Mitjana resolució)

<http://www.cat21.cat/Muntanya854FFCCVallFosca16MB.pdf> (Alta resolució)

"Cabrera, una alternativa al túnel de Bracons"

"Muntanya" 852 2004 abril

Proposta sota Cabrera i el riu Brugent, alternativa a la del Túnel de Bracons entre Girona i Vic, que evitava els nombrosos problemes plantejats, era més econòmica i també evitava el costos ("Peatge a l'ombra") i impactant desdoblament de l'Eix transversal de carretera.

<http://www.cat21.cat/Muntanya852Bracons.pdf>

Veure també **"La "Y" basca versus la "O" catalana"**:

<http://www.cat21.cat/Y-Basca.pdf>

"30 anys de la modernització de Núria i de l'esquí alpí català"

"Excursionisme" 369 2012 juliol agost

El projecte de modernització de Núria i recuperació del Cremallera, els anys 1980/ 81.

<http://www.cat21.cat/Excursionisme369Nuria.pdf>

Veure també l'origen real de la "Deixa de l'avi Florenci (PUJOL)", confessada el juliol del 2014, que en aquell moment de l'article (2012) encara no era creïble d'explicar: "**La planificació de les nostres muntanyes**" ("Excursionisme" 403 2018 març abril)

<http://www.cat21.cat/Excursionisme403PlanificacioNuriaBoi7MB.pdf>

"La innivació a Catalunya i els seus efectes a les glaceres"

"Excursionisme" 370 2012 setembre octubre

Únics estudis d'innivació fets als Pirineus des de mitjans dels 60', recopilant dades sistemàtiques des dels 50'. Em van permetre introduir la neu artificial a Catalunya (Núria i la Molina) i indirectament a la resta de l'Estat i Andorra. Avui permeten constatar els efectes del canvi climàtic en la innivació i preveure la fi de les glaceres als Pirineus abans de la meitat del segle XIX.

<http://www.cat21.cat/Excursionisme370Innivacio.pdf>

"La ruta dels 7 masos"

"Excursionisme" 382 2014 setembre octubre

Ruta per a córrer (1 hora) o caminar (dues a tres hores) pel Bages, als entorns d'Artés, amb molt bones perspectives sobre Montserrat, Montcau, Pirineus, ...

<http://www.cat21.cat/Excursionisme382Artes7Masos.pdf>

Un camí reiteradament històric (neolític, ..., medieval, ..., Guerra civil)

Un camí històric a la Vall de Castellbò i Sant Joan de l'Erm de reiterada importància des del neolític fins a la Guerra civil.

"El camí preromà de l'Alt Urgell al Pallars, per Sant Joan de l'Erm"

"Excursionisme" 372 2013 gener febrer

Descoberta de l'origen pre-romà d'un històric camí a la Vall de Castellbò (abandonat des del 1950, que tallant pins vaig recuperar des de l'any 2000) i la seva relació amb l'estació d'esquí nòrdic de Sant Joan de l'Erm. Durant segles va ser de trànsit habitual entre l'Alt Urgell i el Pallars sobirà i l'Aràn.

<http://www.cat21.cat/Excursionisme372StJoanErmCamiPreRoma2MB.pdf> (Mitjana resolució)

<http://www.cat21.cat/Excursionisme372StJoanErmCamiPreRoma15MB.pdf> (Alta resolució)

"Com trobar un poble preromà amagat a la vall de Castellbò (I)"

"Excursionisme" 379 2014 març abril

En la prolongació del camí pre-romà anterior, descoberta de dos pobles abandonats des de l'any 1350. Importants testimonis recollits sobre la vida a la vall els darrers 1000 anys, fins la construcció l'any 1950 de les carreteres actuals i l'adveniment dels primers tractors. Importància pel Catarisme.

<http://www.cat21.cat/Excursionisme379CastellboPobles6MB.pdf> (Mitjana resolució)

<http://www.cat21.cat/Excursionisme379CastellboPobles24MB.pdf> (Alta resolució)

"Com trobar un poble preromà amagat a la vall de Castellbò (II)"

"Excursionisme" 380 2014 maig juny

Origen estrictament neolític (Edat de pedra) del camí pre-romà anterior i d'altres camins de la Vall de Castellbò. La gestió forestal i els incendis a la Vall.

<http://www.cat21.cat/Excursionisme380CastellboNeolitic5MB.pdf> (Mitjana resolució)

<http://www.cat21.cat/Excursionisme380CastellboNeolitic27MB.pdf> (Alta resolució)

"Un camí, del neolític i l'edat mitjana, fins a la guerra civil"

"Excursionisme" 401 2017 novembre desembre

El camí inicialment pre-romà va donar pas a descobrir també la seva importància medieval, càtara, neolítica i finalment !durant la Guerra civil!, amb testimonis tan inesperats com entranyables, dos dels quals van morir setmanes després sense arribar a veure'l publicat (Quim BOFILL i Jordi REYNÉS). 80 anys després, la gent de la vall comença a perdre la por de parlar...

<http://www.cat21.cat/Excursionisme401StJoanErmHospitalMilitar4MB.pdf> (Mitjana resolució)

<http://www.cat21.cat/Excursionisme401StJoanErmHospitalMilitar14MB.pdf> (Alta resolució)

"Un camí, del neolític i l'edat mitjana, fins a la guerra civil (2a part)"

"Excursionisme" 402 2018 gener febrer

Segona part de l'anterior sobre l'Hospital militar de campanya de l'Exèrcit de la Generalitat Republicana. Implicació en l'estació d'esquí alpí de Llessui. Primers estudis sobre l'actual estació d'esquí alpí de "Port Ainé". Anècdotes.

<http://www.cat21.cat/Excursionisme402StJoanErmGCivilLlesuiPortAine4MB.pdf> (Mitjana resolució)

<http://www.cat21.cat/Excursionisme402StJoanErmGCivilLlesuiPortAine23MB.pdf> (Alta resolució)

"La planificació de les nostres muntanyes"

"Excursionisme" 403 2018 març abril

Concepte de Planificació territorial. Errors en Núria i Boí-Taüll-Resort.

<http://www.cat21.cat/Excursionisme403PlanificacioNuriaBoi7MB.pdf>

També s'explica l'origen real de la "Deixa de l'avi Florenci (PUJOL)", confessada el juliol del 2014 per l'ex-President, un comportament que encara no era creïble d'explicar en aquell moment de l'article precedent sobre Núria ("Excursionisme" número 369, 2012 juliol agost):

<http://www.cat21.cat/Excursionisme369Nuria.pdf>

"Un més que necessari camí de ronda a l'illa d'Eivissa"

"Excursionisme" 405 2018 juliol agost

<http://www.cat21.cat/Excursionisme405Eivissa.pdf>

Planificar el territori no és un "invent" recent ni exclusiu de l'alta muntanya. Eivissa és el resultat d'una estricta planificació territorial el segle XVIII, inspirada en la Il·lustració francesa. Un necessari camí de ronda a l'illa s'emmarcaria en aquelles actuacions.